

А. А. Лісоўская

*Арфаграфічны
трэнажор*

**па
БЕЛАРУСКАЙ
МОВЕ**

2
клас

*Дапаможнік для настаўнікаў
устаной агульнай сярэдняй адукацыі*

М а з ы р
«Віснова»
2 0 2 2

Напісанне вялікай літары ў словах

З вялікай літары пішуцца: імёны, імёны па бацьку, прозвішчы (фаміліі) людзей, клічкі жывёл, назвы краін, гарадоў, вёсак, вуліц, усе геаграфічныя назвы: *мораў, рэк, азёраў* і гэтак далей.

- » **Прачытай. Падкрэслі вялікую літару ў кожным слове.**

Беларусь, Васіль, Сож, Віцебск, Іван, Алесь, Сідараў, Фёдар, Пятроўна, Палессе, Польшча, Дняпро, Кірыл, Магілёў, Рыжык, Барбос.

- » **Падкрэслі вялікую літару ў словах.**

Карова Буронка, жарабя Орлік, вёска Грушаўка, Васіль Рыгоровіч Пятроў, Ганна Аляксандраўна Іванова, кошка Снежка, краіна Італія.

- » **Прачытай. Падкрэслі вялікую літару.**

Дзед Васіль і ўнук Алег пайшлі ў лес. За імі пабег сабака Дружок. Па дарозе за вёскай Ліпкі яны сустрэлі дзяўчынак Ганну і Яніну.

- » **Прачытай. Закрэслі лішнюю літару.**

1. (Г, г)родна, (Б, б)еларусь, (В, в)асільеўна, (В, в)іктар, (І, і)рынка, (П, п)ятровіч, (Б, б)абуля, (Р, р)а-

ка, (Н, н)ёман, (В, в)уліца, (У, у)нук, (М, м)ікола,
(Б, б)ацька, (П, п)рыпяць.

2. (К, к)аза, (В, в)уліца, (З, з)ахараў, (Н, н)астаўнік,
(Х, х)лопчык, (П, п)ушок, (С, с)ябар, (Б, б)рэст,
(З, з)убр, (П, п)лошча, (Ж, ж)лобін, (М, м)ікіта,
(Дз, дз)яцел, (Л, л)ісяня, (Ч, ч)арніцы, (К, к)аза
(З, з)іна, (П, п)ісьменнік (І, і)ван (М, м)ележ.

» **Прачытай. Дапішы вялікую літару.**

Жарабя ...ыжык, краіна ...ітва, хлопчык ...ра,
пісьменнік ...куб ...олас, кот ...азілію, рыжыя ...іса,
жвавая ...авёрка, праспект ...езалежнасці.

» **Прачытай. Дапішы свае словы.**

Прыгае шчаня ...

Настаўніца ... *чытае казку.*

Дзяўчынка ... *ідзе ў школу.*

Папугай ... *паўтарае словы.*

Дзеці паехалі ў горад ...

на экскурсію.

» **Прачытай. Абвядзі літару, якую трэба ўставіць.**

(Дз, дз)ядзька, (Г, г)орад, (Б, б)ярозка, (М, м)і-
калаеўна, (В, в)іцебск, (М, м)арынка, (Дз, дз)віна,

(Б, б)уг, (М, м)ора, (Т, т)аццяна, (С, с)ветлагорск,
(Р, р)экс, (П, п)ятрусь, (Дз, дз)іця, (У, у)краіна.

» **Прачытай. Закрэслі лішнюю літару.**

Хлопчык (Я, я)ўген, (Д, д)октар (А, а)йбаліт,
(Дз, дз)ядуля (І, і)ван (М, м)іхайлавіч, (В, в)ёска
(А, а)нтонаўка, (Ш, ш)эрае (Ш, ш)чаня, (П, п)е-
вень (П, п)еця, (Б, б)абуля (Г, г)анна, (Ч, ч)орнае
(М, м)ора.

» **Дапоўні сказы сваімі словамі.**

Сябар паказаў на карце раку

Бабуля ... пячэ ўнуку аладкі.

Сястрычка ... адпачывала

Ў вёсцы

» **Абвядзі літару, якую трэба ўставіць.**

(Н, н)іна (П, п)ятроўна, (Ц, ц)ётка (К, к)лава,
(К, к)ацяня (М, М)аксік, (Ш, ш)чаня (П, п)ушок,
(Г, г)орад (М, м)інск, (П, п)рыгожы (Л, л)ес, (С, с)
яброўка (А, а)леся, (К, к)арова (З, з)орка, (М, м)а-
ленькае (З, з)айчаня.

» **Дапоўні сказы сваім словамі.**

Маці тэлефануе сыночку

Зычныя гукі [Д] – [ДЗ]

Гук [д] цвёрды, таму пасля літары д пішуща а, о, у, э, ы: *дом, дым.*

Гук [дз] мяккі, таму пасля дз пішуща е, ё, я, ю, і, в: *дзень, дзяўчынка.*

» Прачытай. Устаў літары Д або ДЗ.

1. Агаро__ – на агаро__е,
гняз__о – у гняз__е,
гра__а – на гра__е,
караго__ – у караго__е,
ва__а – у ва__е.

2. Заво__ – на зва__е,
пахо__ – у пахо__е,
гора__ – у гора__е,
хо__ – ха__іць,
перахо__ – на перахо__е,
наро__ – у наро__е.

» Прачытай. Устаў літары Д або ДЗ.

1. Вя__ро, цвёр__ы, __ень, пра__ае, __ьму-
хавец, __яжурны, __яўчынка, вя__е, сера-

___а, паса___іў, прыкла___ы, поў___ень, аб-
___ірае, ___ожджык, гняз___о.

2. Па___ымаецца, ___умка, пла___ы, заблу___іў-
ся, ___ухмяны, ___ошка, жалу___ы, Ра___і-
ма, ___юба, ___яцел, ха___іў, ___івосны, па-
___яліў, ___яржава, за___ача, адга___аў,
___ужа, ___ядуля.

 Духмяны — з моцным прыемным пахам
(душистый).

Дзівосны — казачны, незвычайны (дивный).

Дзяржава — краіна (государство).

3. Ты___ень, крыжа___юб, хала___ільнік, хада-
___ы, ___ённік, ___апамога, ___іця, і___е,
лю___і, а___інота, ха___іць, ме___ь, ___арагі,
сту___ень, па___арунак, сне___аць.

 Адзінота — быць асобна ад іншых (одино-
чство).

4. ___амашні, ___ікі, ва___іца, сля___ы, а___ін,
___якуй, ___ікар ле___яны, кало___еж, ___ак-
лад, ___іўны, ___арога, ___ірка, гу___еў,

Слоўнікавыя словы

» Прачытай. Устаў прапушчаныя літары.

Т...лерка, в...дэлец, кв...тэра, р...кзак, с...южа, ч...цвер, ёс...ь, к...лідор, сусе..., лесв...ца, аквары...м, г...рой, мес...ц, кал...ктыў, мя...ве...ь, т...атр, м...даль, м...тро, пам...ць, стады...н, ...вёрдды, Р...спубліка Б...ларусь, кал...ктыў, ___веры, мя___і, дож___.

» Прачытай. Закрэслі лішнюю літару.

В(і, е)дэлец, та(л, р)ерка, кв(а, я)тэра, р(у, ю)кзак, дож(дж, д), с(т, ц)южа, аквары(у, ў)м, ка(л, р)ідор, (д, дз)веры, сусе(д, т), ёс(ц, т)ь, лесв(і, е)ца, (т, ц)вёрдды, стады(о, ё)н, ч(а, е)цвер, г(я, е)рой, мес(е, я)ц, мя(д, дз)ве(д, дз)ь, Р(е, э)спубліка Б(я, е)ларусь, т(е, я)атр, м(е, я)даль, м(е, я)тро, кал(е, я)ктыў, мя(хк, кк)і, пам(е, я)ць.

Змест

Напісанне вялікай літары ў словах	3
Правапіс слоў з Ў	6
Перанос слоў	11
Правапіс слоў з літарамі <i>О, Э – Я</i>	15
Правапіс слоў з літарамі <i>Е, Ё – Я</i>	20
Правапіс слоў з цвёрдымі зычнымі гукамі	25
Зычныя гукі [<i>Д</i>] – [<i>ДЗ</i>]	30
Зычныя гукі [<i>Т</i>] – [<i>Ц</i>]	34
Звонкія і глухія зычныя гукі. Іх абазначэнне на пісьме	38
Падоўжаныя зычныя	43
Раздзяляльныя знакі – апостраф (‘) і мяккі знак	47
Прыназоўнік	49
Слоўнікавыя словы	54